

اقتصاد قراردادهای نفت و گاز

کتاب «اقتصاد قراردادهای نفت و گاز» نوشته دکتر ویدا ورهرامی، استادیار دانشگاه شهید بهشتی، یکی از آثار تخصصی و در عین حال قابل فهم در حوزه پیچیده قراردادهای انرژی است که توسط انتشارات دنیای اقتصاد منتشر شده است. این کتاب با تمرکز بر چالش‌های کلیدی تأمین مالی پروژه‌های عظیم و پرریسک نفت و گاز، به شکلی نظام‌مند راهکارهای مختلف برای جذب سرمایه و بهره‌برداری از مخازن را بررسی می‌کند. نویسنده استدلال می‌کند در شرایطی که تأمین منابع مالی از طریق استقراض با وام گاه با محدودیت مواجه است، انعقاد قرارداد با شرکت‌های سرمایه‌گذار بین‌المللی می‌تواند راهبرد بهینه‌ای باشد و این کتاب به دنبال واکاوی همین مکانیسم‌هاست. هرچند که در شرایط کشور ما سرمایه‌گذاری این شرکت‌ها نیز با مخاطرات قابل توجهی روبه‌رو است. ساختار کتاب در ۷ فصل طراحی شده تا خواننده را گام‌به‌گام از کلیات به جزئیات هدایت کند. این سفر با مروری بر صنعت جهانی نفت و گاز و معرفی شرکت ملی نفت ایران آغاز می‌شود، سپس به فعالیت‌های پایهای مانند اکتشاف، حفاری و استخراج می‌پردازد و پس از آن، قلب موضوع یعنی انواع قراردادهای نفت و گاز را تشریح می‌کند. فصول بعدی به مسائل توسعه پروژه‌ها، چالش‌های تولید و در نهایت تحلیل رژیم‌های مالی حاکم بر این صنعت اختصاص یافته‌اند. صنعت نفت و گاز از مهم‌ترین عرصه‌های اقتصاد کشورها پویژه کشورهای نفتی است. این اثر می‌کوشد پرتویی بر یکی از حساس‌ترین و پردرآمدترین عرصه‌های اقتصادی بیندازد و برای دانشجویان، فعالان صنعت و علاقه‌مندان به اقتصاد انرژی منبعی ارزشمند محسوب می‌شود.

اخبار

نامه کمیسیون اصل ۹۰ به ۲وزارخانه برای حذف سامانه موزای املاک و اسکان

عضو کمیسیون اصل ۹۰ مجلس گفت کمیسیون اصل ۹۰ نامه‌ای به وزارت کشور و وزارت ارتباطات ارسال کرده است تا این ۲وزارتخانه در یک مجموعه واحد فعالیت کنند و از موزای کاری با سامانه املاک و اسکان پرهیز شود. محمد امیر درباره تکلیف قانونی اتصال کد ملی به کد پستی هر فرد توسط سامانه املاک و اسکان، گفت: سامانه املاک و اسکان طبق قانون متولی اصلی اخذاطلاعات حوزه سکونتگاهی است و می‌تواند کمک بزرگی به مساله شفافیت در بازار مسکن و کاهش سوداگری در این بازار کند.مهم‌ترین کارکرد این سامانه نیز شناسایی خانه‌های خالی و ایجاد اطلاعات کافی برای سازمان امور مالیاتی برای اخذ مالیات از خانه‌های خالی است. این همین رو باید این سامانه تکمیل شود و هر سامانه موزای با آن نیز از دسترس خارج شود. وی در ادامه با اشاره به لزوم پرهیز از موزای کاری و از دسترس خارج شدن سامانه جی‌نفت و نشانی (دریافت ناپدیدیه کدپستی و سمت‌سنجی آدرس‌ها) زیرنظر وزارت ارتباطات و وزارت کشور، خاطرنشان کرد: در جلسه‌ای که با حضور نمایندگان کمیسیون اصل ۹۰ و معاون قضایی قوه قضائیه برگزار شد، موضوع موزای کاری در سامانه‌های خدماتی در حوزه املاک و اسکان مورد بحث قرار گرفت. موزای کاری در این سامانه‌ها باعث سردرگمی مردم و افزایش هزینه‌های آنها می‌شود. به همین دلیل کمیسیون اصل ۹۰ نامه‌ای به وزارت کشور و وزارت ارتباطات ارسال کرده است تا این ۲وزارتخانه در یک مجموعه واحد فعالیت کنند و از موزای کاری پرهیز شود. وی در ادامه با اشاره به برنامه منسجم و یکپارچه سامانه املاک و اسکان برای کسب اطلاعات سکونتگاهی مردم در کشور اظهار کرد: لازم است تمام فعالیت‌های حوزه کسب اطلاعات سکونتگاهی مردم در کشور تحت نظارت وزارت مسکن و شهرسازی قرار گیرد تا مردم با یک برنامه منسجم و یکپارچه روبه‌رو شوند. همچنین در جلسه اخیر با معاون قضایی قوه قضائیه، بر ضرورت هماهنگی میان وزارتخانه‌ها و حذف موزای کاری تأکید شد.

دولت رجا را از تأمین اجتماعی پس گرفت

با مصوبه دولت، واگذاری شرکت حمل‌ونقل ریلی رجا به سازمان تأمین اجتماعی پس از حدود ۱۶ سال لغو شد. دبیر هیات دولت طی مکاتباتی به شرح زیر مصوبه هیات وزیران درباره لغو واگذاری شرکت حمل‌ونقل ریلی رجا به سازمان تأمین اجتماعی را به وزرای راه و شهرسازی و کار ابلان کرد: «پیشنهاد مشترک وزارت کار و راه و شهرسازی در درباره لغو واگذاری شرکت قطارهای مسافری رجا به سازمان تأمین اجتماعی در جلسه هیات وزیران به تصویب رسید. خواهشمند است در ارسال متن نهایی قابل ابلاغ با تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه کشور برای سیر مراحل مربوط به دفتر هیات دولت تسریع فرمایید.» به گزارش تسنیم، در دولت دهم شرکت حمل‌ونقل ریلی رجا بابت رد دیون دولتی به سازمان تأمین اجتماعی واگذار شده بود.

انحراف راهبردی در مولدسازی دارایی‌های دولت

دیوان محاسبات کشور گزارشی از انحراف راهبردی در مولدسازی دارایی‌های دولت ارائه کرد. بر اساس گزارش روابط عمومی دیوان محاسبات کشور، تعداد ۲۱۸۰ مورد از اموال غیرمنقول دولت به عنوان مازاد مصوب شده است اما طی ۳ سال گذشته از اجرای این طرح، تنها ۱۵۵ مورد مولدسازی شده و منابع ناشی از آن نیز همواره کمتر از یک درصد نسبت به پیش‌بینی قانون بوده که به کسری بودجه و تحمیل فشارهای تورمی منجر شده است.

گفتنی است با توجه به پایان مهلت قانونی اجرای آیین‌نامه مربوط، عدم اقدام مؤثر برای ارائه لایحه و تصویب قانون مورد نیاز، ادامه مولدسازی را با ابهامات جدی مواجه می‌کند

دوره‌ای تازه برای بازار سرمایه ایران باشد؛ دوره‌ای که در آن بورس نه‌تنها محل سودآوری، بلکه ابزار اصلی تأمین مالی و رونق تولید خواهد شد.

■ پیش‌بینی ادامه روند مثبت شاخص هموزن

در شرایطی که شاخص کل بورس توانسته مسیر صعودی خود را حفظ کند و به سطح‌های جدیدی دست یابد، نکته مهم این است که بسیاری از سهام‌های کوچک هنوز رشد متناسبی با شاخص کل نداشته‌اند. این عدم هم‌پایی، در واقع فرصتی تازه برای سرمایه‌گذاران ایجاد کرده است، چرا که سهام‌های کوچک به دلیل عقب‌ماندگی نسبی، پتانسیل بالایی برای بازدهی در دوره‌های آتی دارند. به همین دلیل پیش‌بینی می‌شود روند مثبت شاخص هم وزن ادامه یابد. درواقع بررسی روند بازار نشان می‌دهد تمرکز نقدینگی در ماه‌های اخیر بیشتر بر صنایع بزرگ مانند فلزات، پتروشیمی و بانکی بوده است. همین تمرکز باعث شد سهام کوچک‌تر کمتر مورد توجه قرار گیرند و رشد آنها عقب‌تر از شاخص کل باقی بماند. اکنون با ورود سرمایه‌های جدید به بورس و افزایش جذابیت بازار، انتظار می‌رود جریان نقدینگی به سمت این گروه‌ها نیز حرکت کند.

سهام‌های کوچک معمولاً با حجم معاملات پایین‌تر و ارزش بازار کمتر شناخته می‌شوند اما همین ویژگی باعث می‌شود در صورت ورود نقدینگی، رشد آنها سریع‌تر و پرقدردتر باشد. بسیاری از این شرکت‌ها در صنایع داخلی با ظرفیت‌های توسعه‌ای فعالیت می‌کنند و گزارش‌های مالی آنها نشان می‌دهد با اندکی حمایت و توجه، توانایی جهش سودآوری دارند.

است که پس از تثبیت رشد در شاخص کل، سرمایه‌گذاران به دنبال فرصت‌های تازه در سهام کوچک خواهند بود. این تغییر رویکرد می‌تواند موج جدیدی از رشد بازار را رقم بزند و بازدهی قابل توجهی برای سرمایه‌گذاران ایجاد کند. بنابراین سهام‌های کوچک نه‌تنها عقب‌ماندگی خود را جبران خواهند کرد، بلکه در صورت همراهی جریان نقدینگی، به یکی از موتورهای اصلی رشد بازار تبدیل می‌شوند.

جریان پول به‌زودی با بازار همسو خواهد شد؛ مسیری که می‌تواند شاخص را به سقف‌های جدید برساند و آینده‌ای روشن‌تر برای سرمایه‌گذاران رقم بزند.

■ طلا و ارز با حباب‌های قیمتی مواجه شده‌اند

بازار سرمایه در شرایطی به مسیر صعودی خود ادامه می‌دهد که بازارهای موزای مانند طلا و ارز با حباب‌های قیمتی مواجه شده‌اند. افزایش شدید قیمت‌ها در این بازارها، فاصله قابل توجهی میان ارزش واقعی و قیمت معاملاتی ایجاد کرده و همین موضوع باعث شده بسیاری از سرمایه‌گذاران به این نتیجه برسند که ورود به بورس گزینه‌ای منطقی‌تر و کم‌ریسک‌تر است. در واقع، طلا و دلار که همواره به‌عنوان پناهگاه‌های سنتی سرمایه شناخته می‌شدند، امروز بیش از هر زمان دیگری در معرض نوسانات غیرمنطقی قرار گرفته‌اند. رشد سریع و غیرمتوازن قیمت‌ها در این بازارها نه‌تنها جذابیت سرمایه‌گذاری را کاهش داده، بلکه نگرانی از اصلاح شدید و زیان‌های احتمالی را افزایش داده است. همین نگرانی‌ها سرمایه‌گذاران را به سمت بازاری سوق داده که علاوه بر شفافیت بیشتر، ظرفیت رشد پایدار و تأمین مالی تولید را نیز دارد.

علی رضایی، کارشناس بازار سرمایه گفت: بورس اکنون به محلی برای جذب نقدینگی تبدیل شده است؛ نقدینگی‌ای که پیش‌تر در بازارهای موزای سرگردان بود و امروز به دنبال فرصت‌های واقعی‌تر و سودآورتر است. صنایع بزرگ بورسی، بویژه گروه‌های فلزی، پتروشیمی و بانکی، با چشم‌انداز مثبت ناشی از اصلاحات ارزی و سیاست‌های حمایتی، توانسته‌اند اعتماد سرمایه‌گذاران را جلب کنند. این جریان ورود سرمایه، موتور تازه‌ای برای ادامه روند صعودی شاخص کل خواهد بود و می‌تواند بازار را از سطح‌های فعلی به نقاط بالاتری برساند.

وی تأکید کرد: به نظر می‌رسد سرمایه‌گذاران با درک حبابی بودن قیمت‌ها در بازار طلا و ارز، بیش از گذشته به بورس به عنوان جایگزین مطمئن نگاه می‌کنند. این تغییر رویکرد، اگر با اصلاحات اقتصادی و سیاست‌های حمایتی همراه شود، می‌تواند نقطه آغاز

سطوح بالاتر نیز دست یابد و بازار سرمایه را به نقطه‌ای کلیدی در تأمین مالی اقتصاد کشور تبدیل کند.

■ دلایل مثبت شدن شاخص بورس

علیرضا سادات، کارشناس بازار سرمایه ایران در ادامه با «وطن امروز» گفت: بازار سرمایه ایران در ادامه روند مثبت خود، این روزها تحت تأثیر مجموعه‌ای از خبرهای اقتصادی و صنعتی توانسته حال و هوای بهتری را تجربه کند. انتشار خبرهایی در حوزه نرخ اوره و کاهش برخی عوارض، پالس مثبتی به بازار داد و شاخص‌ها را در وضعیت مطلوب‌تری قرار داد. با این حال، بازار در نقطه‌ای ایستاده که برای عبور از تعادل فعلی و حرکت به سمت رشد پرقدردتر، نیازمند اخبار و محرک‌های جدی‌تر است؛ محرک‌هایی که مهم‌ترین آنها بودجه سال آینده خواهد بود. اگر بودجه بتواند انتظارات سهامداران را در ۲ حوزه کلیدی ارز و کسری بودجه پوشش دهد، جریان پول دوباره به بازار بازخواهد گشت و مسیر صعودی شاخص تقویت می‌شود.

وی افزود: تغییرات سیاست‌های ارزی می‌تواند اثرات قابل توجهی بر بازار داشته باشد. ۳نرخ اصلی یعنی نرخ نیما، نرخ توافقی و تالار توافقی هر کدام نقش مهمی در محاسبات صنایع دارند. تغییرات آرام و تدریجی در این نرخ‌ها، بویژه اگر عرضه ارز صادرکنندگان در تالار توافقی متمرکز شود، می‌تواند نقطه عطفی برای بازار باشد و قیمت‌های فعلی بسیاری از سهم‌ها را به سطوح تاریخی تبدیل کند. چنین تحولی، آغاز یک رالی آرام اما پایدار خواهد بود که اگر با کاهش نرخ بهره همراه شود، به یک «سوپر رالی» تبدیل خواهد شد. سادات ادامه داد: بازار اکنون در بستری از آرامش نسبی حرکت می‌کند و ۴محور اصلی فرمان آن را در دست دارند: تحولات نرخ ارز، تصمیمات بودجه‌ای و کاهش کسری، گزارش‌های ماهانه شرکت‌ها و اخبار خاص صنایع. نمونه اخیر آن، خبرهای مربوط به اورده‌ای‌ها و تخفیف پالایشی‌ها بود که توانستند فضای مثبتی ایجاد کنند. هرچه این ۴محور با قدرت بیشتری پیش بروند، تابیلوی بازار نیز رنگ بهتری خواهد گرفت. زمره‌ها و شنیده‌ها نشان می‌دهد این ۴بخش در حال همراهی با یکدیگرند و این بدان معناست که

گروه اقتصادی: بازار سرمایه ایران در روزهای اخیر توانسته روند صعودی خود را حفظ کند و شاخص کل بورس با عبور از سطح ۳ میلیون و ۶۲۸ هزار واحد بار دیگر امید تازه‌ای در میان فعالان بازار ایجاد کرده است. این رشد در شرایطی رخ داده که جریان نقدینگی و انتظارات مثبت نسبت به آینده اقتصادی، موتور محرک بورس را روشن نگه داشته است. عبور شاخص از این سطح نشان‌دهنده تثبیت روند صعودی و بازگشت اعتماد نسبی سرمایه‌گذاران است؛ سطحی روانی که می‌تواند به عنوان نقطه‌ای مهم برای جذب نقدینگی جدید عمل کند. در این میان گروه‌های فلزی، پتروشیمی و بانکی بیشترین اثر را در رشد شاخص داشته‌اند و افزایش نرخ ارز نیمایی همراه با امید به اصلاح نرخ خوراک صنایع انرژی‌بر، چشم‌انداز سودآوری این شرکت‌ها را تقویت کرده است.

آمارها نشان می‌دهد بخشی از سرمایه‌های خرد که پیش‌تر به بازارهای موزای مانند ارز و طلا رفته بودند، دوباره به سمت بورس حرکت کرده‌اند و این تغییر جهت، نشانه‌ای از افزایش جذابیت بازار سرمایه است. همچنین خبرهای مربوط به اصلاح سیاست‌های ارزی و انرژی، همراه با احتمال کاهش فشارهای مالیاتی بر صنایع، فضای خوش‌بینانه‌ای در بازار ایجاد و به رشد شاخص کمک کرده است.

پیامدهای این روند مثبت را می‌توان در چند محور خلاصه کرد: نخست، تقویت اعتماد عمومی که نشان می‌دهد بازار سرمایه همچنان ظرفیت جذب نقدینگی و ایجاد بازدهی دارد. دوم، افزایش جذابیت سرمایه‌گذاری که عبور شاخص از مقاومت‌های روانی را به سیگنالی مثبت برای سرمایه‌گذاران داخلی و حتی خارجی تبدیل کرده است و سوم، امکان رونق صنایع بزرگ که در صورت ادامه روند صعودی می‌توانند از طریق افزایش سرمایه و جذب منابع مالی، طرح‌های توسعه‌ای خود را پیش ببرند.

چشم‌انداز آ آینده نیز امیدوارکننده است. اگر سیاست‌های حمایتی دولت در زمینه نرخ خوراک، انرژی و تسهیل صادرات اجرایی شود، روند صعودی شاخص کل نه‌تنها حفظ خواهد شد، بلکه می‌تواند به

گروه اقتصادی: بازار آجیل، خشکبار و میوه در آستانه شب عید با افزایش تقاضا و ضعف نظارت، بار دیگر به یکی از دغدغه‌های اصلی خانوارها تبدیل شده است. در شرایطی که در مناسبت‌های مختلف همواره مصرف این محصولات به اوج می‌رسد، گزارش‌ها نشان می‌دهد برخی فروشندگان با سوءاستفاده از فضای موجود تقاضا، کالاها را با نرخ‌هایی بالاتر از عرف عرضه می‌کنند و همین موضوع نگرانی مصرف‌کنندگان را دوچندان کرده است.

شب عید به طور سنتی یکی از مهم‌ترین مقاطع مصرفی در ایران است؛ زمانی که خانواده‌ها برای تهیه آجیل، خشکبار و میوه به بازار مراجعه می‌کنند و فشار تقاضا موجب افزایش قیمت‌ها می‌شود. در آستانه شب یلدا نیز این روند تکرار شده و تفاوت قیمت میان واحدهای صنفی به‌وضوح مشاهده می‌شود. برخی فروشندگان بدون نصب برچسب قیمت محصولات را گران‌تر عرضه می‌کنند.

با توجه به در پیش بودن شب یلدا غلامرضا نوری‌قرلجه، وزیر جهاد کشاورزی درباره شرایط بازار و قیمت‌گذاری محصولات در این ایام گفت: «در آستانه شب یلدا هستیم و طبیعی است که موضوع قیمت‌گذاری محصولاتی مانند انار، هندوانه و خشکبار مطرح شود اما باید تأکید کنم این اقدام مشمول قیمت‌گذاری دولتی نیست و نرخ آنها بر اساس عرضه و تقاضا تعیین می‌شود. ما از نظر قانونی تنها مجاز به قیمت‌گذاری چند قلم مشخص هستیم و نمی‌توانیم برای همه محصولات کشاورزی نرخ دستوری تعیین کنیم».

وی افزود: «برخی معتقدند برای توسعه و پیشرفت کشور باید قیمت‌گذاری دستوری حذف شود؛ این دیدگاه در قوانین نیز ردپایی دارد. درباره محصولاتی مانند هندوانه یا انار، اگر مجوز قانونی برای قیمت‌گذاری صادر شود، ما همان روز آماده اجرای آن هستیم.»

وی با بیان اینکه آجیل و صیفی‌جات در داخل تولید و صادر می‌شود، گفت: «این به معنای ارزان نبودن در داخل

نسبت به بازار خارج است و منطقاً باید با نرخ مناسب‌تری در اختیار مردم قرار گیرد. بخش مهمی از این موضوع به انصاف فروشندگان، توزیع‌کنندگان و واحدهای خرده‌فروشی بازمی‌گردد. آنها باید مراقب حیثیت صنفی و حرفه‌ای خود باشند و ملاحظه جامعه و مردم را داشته باشند. امیدواریم این اصول رعایت شود تا محصولات ایرانی با قیمت منصفانه در دسترس مردم قرار گیرد».

■ **سودجویی برخی واحدهای صنفی**
عوامل متعددی در شکل‌گیری گرانی‌ها نقش دارند. سودجویی برخی واحدهای صنفی، افزایش هزینه‌های حمل و نگهداری، نبود شبکه‌های گسترده عرضه مستقیم و حضور واسطه‌ها و همچنین نوسانات ارزی که بر قیمت خشکبار وارداتی اثرگذار است، همگی زمینه‌ساز رشد غیرمنطقی قیمت‌ها شده‌اند. پیامد این وضعیت کاهش قدرت خرید خانوارها، بی‌اعتمادی عمومی به بازار و تبدیل آجیل و خشکبار به کالایی لوکس است که شکاف مصرفی میان طبقات اجتماعی را پررنگ‌تر می‌کند.

در پاسخ به این شرایط، اتاق اصناف ایران اعلام کرده است: از ۲۰ آذر تا ۳ دی ۱۴۰۵ طرح ویژه نظارت بر بازار شب یلدا اجرا می‌شود. این طرح شامل پایش ضرایب سود مصوب، الزام نصب برچسب قیمت، جلوگیری از گران‌فروشی و کم‌فروشی است و بازرسان اصناف، سازمان حمایت و تعزیرات حکومتی در قالب

گشت‌های مشترک با متخلفان برخورد خواهند کرد. با این حال، برای ساماندهی پایدار بازار، راهکارهایی همچون تقویت عرضه مستقیم از تولیدکننده به مصرف‌کننده، شفافیت قیمت‌ها، افزایش نظارت میدانی و فرهنگ‌سازی صنفی ضروری است. فروشندگان باید مسؤولیت اجتماعی خود را در قبال جامعه بپذیرند و با رعایت انصاف، حیثیت صنفی خود را حفظ کنند. از این رو می‌توان گفت بازار آجیل، خشکبار و میوه در شب عید همچنان با چالش‌های جدی مواجه است، اگرچه اقدامات نظارتی در حال اجراست اما تنها با ترکیب نظارت مؤثر، عرضه مستقیم و اصلاح رفتار صنفی می‌توان این میراث مصرفی ایرانی را از تبدیل شدن به کالایی لوکس نجات داد و آرامش بیشتری برای خانواده‌ها در شب عید فراهم کرد.

■ شانه خالی کردن وزیر جهاد کشاورزی از تنظیم بازار

در چنین شرایطی انتظار می‌رود وزارت جهاد کشاورزی به عنوان متولی اصلی بخش کشاورزی و تنظیم بازار، سیاست‌های مشخصی برای کنترل قیمت‌ها و جلوگیری از صادرات بی‌رویه در پیک تقاضا اتخاذ کند اما آنچه از سخنان وزیر جهاد کشاورزی برمی‌آید، بیشتر تأکید بر «انصاف فروشندگان» است تا تدوین مقررات الزام‌آور؛ پرسش جدی این است: آیا بدون نظارت و سیاست‌گذاری دقیق می‌توان انتظار داشت بازار خودبه‌خود به تعادل برسد.

شب عید همواره زمان اوج مصرف است و طبیعی است که تقاضا برای میوه و خشکبار افزایش یابد؛ فشاری که

